

ارزیابی میزان مواجهه شغلی با بخارات استایرن و تعیین سطح ریسک سلامتی ناشی از آن در کارکنان یک صنعت پتروشیمی

وحید احمدی مشیران، علی کریمی^{*}، فریده گلبابایی، محسن صادقی یارندی، علی اصغر ساجدیان،
آیسا قاسمی کوزه کنان

گروه مهندسی بهداشت حرفه ای، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۹۸/۸/۱۸، تاریخ پذیرش: ۹۹/۵/۱۹

چکیده

مقدمه: از جمله مواد آلی فرار که در صنایع پتروشیمی تولید یا استفاده می شوند استایرن می باشد. که مواجهه تنفسی با آن اختلالات و بیماری هایی به دنبال دارد. لذا هدف این مطالعه ارزیابی میزان مواجهه شغلی با بخارات استایرن و تعیین سطح ریسک اثرات سلامتی ناشی از آن به روش کمی در کارکنان صنعت پتروشیمی مورد مطالعه است.

روش کار: در این مطالعه توصیفی- مقطعی، ۱۵۰ نمونه فردی از ۵۰ نفر از کارکنان صنعت مورد مطالعه به روش 1501NIOSH، انجام گرفت. نمونه ها با دستگاه گاز کروماتوگرافی مدل Varian-cp3800، آنالیز شد. بعد از تعیین غلظت استایرن مورد مواجهه، با استفاده از روابط ارائه شده از سوی آژانس حفاظت محیط زیست آمریکا (U.S EPA)، ریسک اثرات سلامتی استایرن بر کارکنان شاغل در این صنعت ارزیابی شد.

یافته ها: بر اساس نتایج، بیشترین میزان مواجهه $(0/44 \text{ mg} \cdot (\text{kg} - \text{day})^{-1})$ در واحد پلی بوتادین لاتکس (PBL) بود. بنابراین پیش بینی بالاترین ریسک سرطان و ریسک غیر سرطانی به ترتیب با میانگین $0/44$ و $0/71$ برای واحد PBL بود. با توجه به این که کمترین میزان مواجهه $(0/120 \text{ mg} \cdot (\text{kg} - \text{day})^{-1})$ در واحد درایر به دست آمد. پیش بینی کمترین ریسک سرطان زایی $(0/000001)$ و ریسک غیر سرطان $(0/002)$ برای کارکنان همین واحد بود.

نتیجه گیری: بطور کلی در برخی از بخش های پتروشیمی مورد مطالعه بویژه در بخش PBL، میزان ریسک سلامتی بالاتر از حدود مجاز بود. لذا پیشنهاد می گردد، علاوه بر تهویه های طبیعی، از تهویه های مصنوعی به ویژه تهویه موضعی استفاده بشود.

کلمات کلیدی: ارزیابی ریسک بهداشتی، استایرن، مواجهه شغلی، پتروشیمی

مقدمه

بدنبال رشد صنایع در دهه های اخیر، کیفیت هوای محیط های شغلی یکی از دغدغه های اصلی بوده است. کاهش کیفیت هوای محیط کاری به خاطر وجود مواد شیمیایی در هوا اثبات شده است (۲۰۱). یکی از دسته های گسترده مواد شیمیایی ترکیبات آلی فرار (VOC) می باشد که در مقادیر زیاد در صنایع مختلف مواد شیمیایی وجود دارد (۳). مواجهه با مواد شیمیایی آلی فرار میتواند گستره وسیعی از اثرات حاد و مزمن بر سلامتی شامل تداخلات سیستم عصبی و آسم و... را در پی داشته باشد (۴، ۵). طبق گزارشات و آمارهای سازمان جهانی بهداشت (WHO)، ۴ میلیون نفر از مردم جهان با صنایع شیمیایی درگیر هستند و هر سال یک میلیون نفر بخاطر مواجهه نالایم با مواد شیمیایی، بیمار شده یا جان خود را از دست می دهند (۶-۹).

استایرن از جمله این مواد شیمیایی آلی است و لزوم پرداختن به استایرن زمانی اهمیت خود را نشان می دهد که به کاربرد گسترده این ماده پی برده می شود (۱۰). این ماده در صنایع پلاستیک سازی، لاستیک سازی، رزین پلی استر، فایبرگلاس، صنعت اسباب بازی و وسایل منزل و... کاربرد دارد (۱۱، ۱۲). استایرن با فرمول C_8H_8 یک هیدرو کربن آروماتیک مشتق شده از بنزن می باشد که بی رنگ و چرب با بوی شیرین است و به راحتی بخار می شود. از جمله نام های تجاری استایرن می توان به وینیل بنزن، فنیل اتیلن، سینامن، دیارکس، استیروپول، آنامن و استیرلن اشاره کرد (۱۳، ۱۴). قرار گرفتن در معرض استایرن باعث ایجاد اثرات سمی شامل تغییراتی در سیستم اعصاب مرکزی (همچون خواب آلودگی، سردرد عدم تعادل) و محیطی و تحریک پوست و دستگاه تنفسی و آسیب خفیف کبدی میشود (۱۱، ۱۵). حتی بین مواجهه با استایرن و اختلال در تشخیص رنگ ها (به عنوان بارزترین علامت سمیت عصبی استایرن)، افت شنوایی و اختلال شناختی عصبی ارتباط های معناداری بدست آمده است (۱۶). آژانس بین المللی تحقیقات سرطان (IARC¹).

1 International Agency for Research on Cancer

این ماده را در گروه 2B که نشان دهنده احتمال سرطان زایی برای انسان می باشد، قرار داده است (۱۷). سازمان ارزیابی خطرات بهداشت محیطی (OEHA^۲) نیز در آپریل سال ۲۰۱۶، استایرن را در لیست مواد شیمیایی سرطان زا قرار داد (۱۸).

رندال^۳ و همکارانش، در یک مطالعه مروری در مورد بیماری های خوش خیم تنفسی در میان کارگرانی که مواجهه شغلی با استایرن داشته اند، ارتباط بین مواجهه با استایرن و بیماری خوش خیم تنفسی مرتبط با مرگ و میر را بررسی کردند. نتیجه کلی نشان داد مواجهه با استایرن یک ریسک فاکتور برای بیماری های خوش خیم تنفسی محسوب میشود (۱۶). همچنین رودر و برتک^۴، بروز سرطان در ۳۷۰۴ کارگران کشتی سازی را که در معرض مواجهه با استایرن بودند، ارزیابی کردند. در نهایت مدارکی دال بر بروز سرطان در اثر مواجهه با استایرن وجود داشت که قابل توجه بود (۱۹). در مطالعه دیگری تای چنگ^۵ و همکاران با بررسی غلظت ۶۴ نوع ترکیب آلی فرار (VOC^۶)، منتشر شده از واحد های مختلف فرایند ایجاد ضایعات جامد پلاستیک، بالاترین غلظت VOC را در واحد^۷ ABS ثبت کردند. ترکیب اصلی منتشره از واحدهای ABS و پلی استایرن (PS)، مونومرهای آروماتیک بود. نتایج نشان داد که براساس ارزیابی حدود مواجهه شغلی (OEL)، کارگران در واحد های انتشار PS و ABS به نسبت بیشتری از واحد های دیگر در معرض ریسک های سلامتی حاد و مزمن ناشی از ترکیبات آلی فرار قرار داشتند (۲۰).

برای تصمیم گیری در مورد اقدامات کنترلی و حفاظت کارکنان در برابر عوارض سوء ناشی از مواد شیمیایی، نیاز است که ارزیابی ریسک این مواد بطور اختصاصی انجام گیرد (۲۱، ۲۲). در این خصوص آژانس حفاظت محیط زیست آمریکا (U.S EPA) روش IRIS^۸ را پیشنهاد میکند.

2 Office of Environmental Health Hazard Assessment

3 Randall

4 Ruder and Bertek

5 Taicheng

6 volatile organic compounds

7 acrylonitrile-butadiene styrene

8 Integrated Risk Information System

این روش با برآورد میزان مواجهه، ریسک ناشی از سمیت مواد را به صورت کمی تخمین می زند (۲۳). در این راستا با توجه به قوانین ارائه شده از سوی سازمانهای بین المللی و کشوری همچون انستیتوی ملی بهداشت و ایمنی کار آمریکا (NIOSH) و U.S EPA و محدود مواجهه شغلی ایران (OEL) و ... برای محافظت و صیانت از نیروی های کار در صنایع، ارزیابی ریسک سلامتی در قالب ریسک غیرسرطان زایی (در مطالعه حاضر ریسک "غیر سرطانی" به بیماری ها و ناراحتی های جسمی به جز سرطان اشاره دارد.) و ریسک سرطان زایی مواد شیمیایی امری ضروری برای تدابیر و کنترل های بعدی می باشد. از سویی دیگر برای بررسی ریسک مواجهه، اندازه گیری مستقیم آلاینده مورد نظر در منطقه تنفسی کارگر، معتبرترین راه تخمین میزان مواجهه می باشد (۲۴، ۲۵). لذا با توجه به اثرات بهداشتی استایرن، مطالعه حاضر در جهت ارزیابی مواجهه و ارزیابی ریسک سلامتی استایرن در یک صنعت پتروشیمی در تابستان ۱۳۹۷ انجام شد.

مواد و روش کار

مجتمع پتروشیمی مورد مطالعه سالانه ۳۶ هزار تن ABS، تولید می کند. نسبت آکرونیتریل، بوتادین و استایرن در محصول ABS به ترتیب ۱۵-۳۵، ۵-۳۰، ۴۰-۶۰ درصد می باشد. تعداد کارکنان این صنعت بالغ بر ۴۰۰ نفر می باشد از این تعداد ۳۰۰ نفر در زمان اجرای پژوهش در واحدهای تولیدی مشغول به کار بودند. نمونه برداری در واحدهای مورد مطالعه، شامل PBL⁹، واحد پلیمریزاسیون (SAN¹⁰)، واحد ترکیب مواد (compounding)، واحد خشک کن، بسته بندی، واحد ۳۱۰، آزمایشگاه آتش نشانی و تعمیرات از طریق تشکیل گروه های مواجهه مشابه (SEG¹¹) انجام گرفت. تعداد ۵۰ نفر از کارگرا از میان گروه های مواجهه مشابه به صورت تصادفی برای شرکت در مطالعه انتخاب شدند. آزمایشگاه به نسبت سایر بخش ها، جزو محل های با

تراکم نیروی زیاد بود. همچنین تنوع کاری در این بخش زیاد بود که از آن جمله می توان به واحدهای عوامل شیمیایی، واحد مدل سازی تولید ABS، واحد آزمایش کیفیت مواد رنگ، واحد جمع آوری نمونه ها از بخش های مختلف، واحد آنالیز نمونه ها با دستگاه های GC و ... اشاره کرد. لذا تعداد پرسنل شرکت کننده در مطالعه از این واحد نسبت به سایر واحدها بیشتر بود.

تعداد نمونه ها طبق توصیه NIOSH و با توجه به حجم SEG ها انتخاب شدند. شرایط ورود به مطالعه برای نفرات انتخاب شده شامل داشتن شغل تمام وقت در صنعت مورد مطالعه (شیفت کامل کاری)، عدم استفاده از مرخصی ساعتی در حین اجرای مطالعه و داشتن وظیفه شغلی در خطوط تولید (جزو کارکنان اداری نباشد) بود. نمونه برداری بر اساس روش NIOSH ۱۵۰۱، انجام شد. از هر کدام از کارگرا سه نمونه (شامل دو نمونه قبل از زمان استراحت و نهار و یک نمونه بعد از زمان استراحت) گرفته شد که جمعا ۱۵۰ نمونه فردی تهیه گردید. زمان هر نمونه بر اساس روش NIOSH ۱۵۰۱، ۹۰ دقیقه در نظر گرفته شد. همچنین سه نمونه محیطی از محل رستوران گرفته شد. جهت تخمین اولیه تعداد ۱۰ نمونه محیطی قبل از نمونه برداری اصلی برای پایش محیط انجام گرفته بود که بر اساس آنها برآورد اولیه از غلظت استایرن در رستوران مقادیر پایینی بود. لذا از محدوده توصیه شده در روش NIOSH ۱۵۰۱ برای دبی، حد بالای آن یعنی ۲ لیتر بر دقیقه انتخاب شد. میانگین نمونه های محیطی به عنوان غلظت مواجهه در محوطه رستوران در نظر گرفته شد. در این مطالعه از پمپ نمونه برداری فردی مدل SKC Universal 44XR (دبی ۰/۹ لیتر بر دقیقه) و لوله ذغال فعال ۱۵۰ میلی گرمی با منشا پوست نارگیل (SKC Inc., PA, USA) برای نمونه برداری از منطقه تنفسی کارگرا استفاده شد.

بعد از انجام نمونه برداری، نمونه های جمع آوری شده به آزمایشگاه منتقل شد و در کمتر از ۷۲ ساعت، آماده تزریق به دستگاه گاز کروماتوگرافی (GC) گردید. آماده سازی نمونه طبق روش NIOSH ۱۵۰۱، به این صورت

9 polybutadiene latex unit

10 styrene Acrylonitrile

11 Similar exposure group

جدول ۱. میزان ریسک سرطان زایی براساس مقادیر ارئه شده از سوی WHO

میزان سرطان زایی	ELCR
Definite risk (سرطان زایی قطعی)	$10^{-4} < \text{LCR}$
Probable risk (احتمال سرطان زایی)	$10^{-5} < \text{LCR} < 10^{-4}$
Possible risk (امکان سرطان زایی)	$10^{-6} < \text{LCR} < 10^{-5}$
Negligible risk (بندرت سرطان زا)	$\text{LCR} < 10^{-6}$

ریسک سرطان زایی

ریسک سرطان زایی با استفاده از رابطه ۱، محاسبه گردید (۲۶).

$$\text{ELCR} = \text{CDI} \times \text{CSF}$$

در این رابطه برای ELCR^{12} (خطر ابتلا به سرطان در طول زندگی)، سازمان بهداشت جهانی (WHO) حدود تعریف شده ای در نظر گرفته است که در جدول ۱، قابل مشاهده است (۲۶). سازمان EPA، حد مجاز برای قابل قبول بودن در مورد سرطان زایی (ELCR) را کمتر از 10^{-6} عنوان کرده است. CSF^{13} عامل شیب سرطان می باشد که برای حالت استنشاق استایرن مقدار آن $5.7 \times 10^{-4} \text{ kg-day} / \text{mg}$ می باشد (۲۸).

CDI^{14} یا همان جذب روزانه مزمن با واحد $\text{mg} \cdot (\text{kg} \cdot \text{day})^{-1}$ ، از رابطه ۲، بدست آمد (۲۷، ۲۹):

$$\text{CDI} = \frac{C \times \text{IR} \times \text{ED} \times \text{EF}}{\text{AT} \times \text{BW}} \quad (2)$$

C : غلظت آلاینده در هوا ($\frac{\text{mg}}{\text{M}^3}$) و BW : وزن بدن (kg) بوده و سایر پارامترها در جدول ۲، قابل مشاهده است.

ریسک غیر سرطان زایی

فاکتور خطر بر اساس مقادیر غلظت مواجهه (رابطه ۳) محاسبه شد (۲۷). بر اساس نتیجه حاصله از رابطه ۳، اگر $\text{HQ} \leq 1$ بدست آید، خطر غیر سرطانزایی قابل توجهی

انجام گرفت که ابتدا ذغال فعال بخش جلویی و بخش عقبی لوله جاذب، داخل ویال های شیشه ای جداگانه ای ریخته شد. سپس ۰/۱ میلی لیتر حلال (کربن دی سولفید) به هر کدام از ویال هایی که ذغال فعال درون آنها ریخته شده بود، اضافه گردیده و درپوش آن سریعاً بسته شد. جهت بازجذب حداکثری آنالیت از جاذب، ویال ها به مدت ۳۰-۶۰ دقیقه در همزن قرار داده شد. پس از آماده سازی نمونه و استخراج آنالیت توسط CS_2 ، نمونه ها به دستگاه گاز کروماتوگرافی مدل Varian-cp3800، تزریق شدند. در این مرحله با مقایسه غلظت های بدست آمده از آنالیز دستگاهی برای قسمت جلو و قسمت عقب لوله ذغال فعال، احتمال ترک آلاینده از قسمت جلو جاذب و جذب در قسمت عقب بررسی گردید.

آشکار ساز به کار رفته در دستگاه گاز کروماتوگرافی، از نوع یونش شعله ای بود و هلیوم با دبی ۱/۸ میلی لیتر بر دقیقه به عنوان گاز حامل مورد استفاده قرار گرفت. دمای محل تزریق ۲۰۰ درجه سانتی گراد و دمای اولیه ستون ۴۰ درجه سانتی گراد بود که بعد از ۸ دقیقه با نرخ یک درجه سانتی گراد بر دقیقه تا ۵۰ درجه سانتی گراد افزایش یافت. همچنین دمای آشکار ساز ۲۲۰ درجه سانتی گراد بود. برای رسم منحنی کالیبراسیون، محلول های استاندارد کاربردی در غلظت های مشخص (۰/۵، ۲، ۱۰، ۵۰، ۱۰۰، ۲۰۰، ۵۰۰ و ۱۰۰۰ میلی گرم بر لیتر) تهیه شده و به دستگاه GC تزریق گردید.

مقدار R^2 برای منحنی کالیبراسیون بزرگتر از ۰/۹۹۸ بدست آمد. همچنین میزان LOD، مقدار عددی ۰/۲ میکروگرم بر مترمکعب و میزان LOQ، ۰/۶۲ میکروگرم بر مترمکعب بدست آمد.

12 Excess Lifetime Cancer Risk

13 Cancer slope factor

14 chronic daily intake

جدول ۲. پارامتر های استفاده شده برای محاسبه، CDI, EC, ELCR HQ

پارامتر	واحد	مقدار	منبع
فاکتور شیب سرطان زایی	CSF	$kg - day/mg$	(۲۸)
نرخ تنفس	IR	$m^3.day^{-1}$	(۳۲)
زمان مواجهه	ET	$hr.day^{-1}$	(۳۳)
طول مدت مواجهه	ED	year	(۳۳)
فرکانس مواجهه	EF	$day.year^{-1}$	(۳۳)
متوسط طول عمر	AT	hr	(۳۴، ۳۳)
غلظت رفرنس	RFC	$mg.m^{-3}$	(۳۶، ۳۵)

یافته ها

برخی از پارامتر های مهم مورد استفاده در محاسبات ارزیابی ریسک سلامتی، شامل اطلاعات دموگرافیک از قبیل سن، سابقه کار و وزن بدن بود که نتایج توصیفی آنها در جدول ۳، آورده شده است. همان گونه که در این جدول مشاهده می شود، واحد بسته بندی با ۳ نفر (۶ درصد) و بخش آزمایشگاه با تعداد ۹ نفر (۱۸ درصد) به ترتیب کمترین و بیشترین تعداد کارکنان را در بین بخش های مورد مطالعه داشتند. بیشترین میانگین سنی مربوط به کارکنان واحد آزمایشگاه $(40/8 \pm 3/75)$ و کمترین میانگین سنی مربوط به واحد ۳۱۰ $(33/57 \pm 2/22)$ ، می باشد. از طرفی بیشترین سابقه کار را نیرو های شاغل در واحد خشک کن با میانگین $13/25 \pm 2/87$ و کمترین سابقه کار را پرسنل واحد ۳۱۰ با میانگین $7/28 \pm 3/77$ سال داشتند. کارکنان آزمایشگاه بالاترین میانگین وزنی $(82/5 \pm 43/13)$ را نسبت به کارکنان سایر واحد ها داشتند.

مواجهه تنفسی با استایرن

مواجهه تنفسی با استایرن به عنوان یکی از مواد با بالاترین غلظت در بخش های مختلف صنعت پتروشیمی تولید کننده ABS، بررسی شد و همانگونه که در جدول ۴، مشاهده می شود، بالاترین میانه مواجهه تنفسی با استایرن در واحد PBL، $(0/44 mg.(kg - day)^{-1})$

افراد را تهدید نمی کند (قابل قبول) ولی اگر $HQ > 1$ باشد، ریسک غیرسرطان زایی بالا بوده و غیر قابل قبول خواهد بود (۳۰).

$$HQ = \frac{EC}{RFC} \quad (3)$$

HQ^{15} : فاکتور خطر

EC: غلظت مواجهه $(\frac{mg}{m^3})$ می باشد که از رابطه ۴، بدست می آید (۲۷، ۳۱). پارامترهای این رابطه در جدول ۲، شرح داده شده است. فرکانس مواجهه (EF) کارکنان با استایرن به دلیل سه روز شیفت کاری و یک روز استراحت، ۲۷۴ روز در سال لحاظ شد.

$$EC = \frac{C \times ET \times ED \times EF}{AT} \quad (4)$$

به منظور تجزیه و تحلیل نتایج حاصل از ارزیابی میزان مواجهه کارکنان، نرمال بودن داده ها با آزمون کولموگروف- اسمیرونوف بررسی شد. باتوجه به غیر نرمال بودن داده های مربوط به پارامترهای سلامتی برای توصیف این متغیرها، از میانه آماری در محیط نرم افزار SPSS ۲۵ استفاده گردید. برای تحلیل داده ها از آزمون کروسکال-والیس استفاده شد. برای تمامی آزمونها مقدار آلفا، ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

15 Hazard quotient

جدول ۳. اطلاعات دموگرافیک کارکنان شاغل در در بخش های مختلف

واحد	تعداد کارکنان			سن		سابقه کاری		وزن بدن	
	تعداد	درصد فراوانی	کمترین	میانگین (انحراف معیار)	بیشترین	کمترین	میانگین (انحراف معیار)	بیشترین	کمترین
۳۱۰	۷	۱۴	۲۹	۳۳/۵۷ (۲/۲۲)	۳۶	۳	۷/۲۸ (۳/۷۷)	۱۴	۵۲
بسته بندی	۳	۶	۳۶	۴۰/۳۳ (۳/۷۸)	۴۳	۸	۱۲ (۴/۵۸)	۱۷	۷۵
ترکیب مواد	۸	۱۶	۳۰	۳۵ (۴/۱)	۴۴	۶	۱۰ (۴/۱۷)	۱۶	۶۰
خشک کن	۴	۸	۳۳	۳۶/۵ (۲/۸۸)	۴۰	۹	۱۲/۲۵ (۲/۸۷)	۱۵	۶۸
PBL®	۴	۸	۳۰	۳۹/۵ (۹/۲۹)	۵۲	۱	۸/۵ (۷/۰۴)	۱۵	۵۴
پلیمریزاسیون	۴	۸	۳۰	۳۴/۲۵ (۵/۳۱)	۴۲	۸	۱۰/۵ (۲/۵۱)	۱۴	۶۰
آتش نشانی	۴	۸	۲۹	۳۶/۵ (۵/۲۵)	۴۱	۴	۱۲/۵ (۵/۷۴)	۱۶	۷۰
آزمایشگاه	۹	۱۸	۳۳	۴۰/۸ (۳/۷۵)	۴۱	۲	۱۲/۴۴ (۴/۴۱)	۱۶	۶۵
تعمیرات	۷	۱۴	۳۳	۳۷/۲۸ (۲/۸۱)	۴۱	۶	۱۱/۵۸ (۳/۳۹)	۱۶	۶۵
کل	۵۰	۱۰۰	۲۹	۳۷/۰۴ (۴/۸۰)	۵۲	۱	۱۰/۸۲ (۴/۴۵)	۱۷	۵۲

polybutadiene latex *unit*

باشد و برای ۳۴ درصد از مواجهه ها، "احتمال سرطان زایی" پیش بینی می شود. بطور کلی با توجه به غلظت استايرن اندازه گیری شده در صنعت مورد مطالعه، ۸۲ درصد سرطان زایی برای این ماده قابل پیش بینی است.

ریسک غیر سرطان زایی،

مشابه ریسک سرطان زایی استاتیرن، ریسک غیر سرطان زایی استاتیرن نیز در واحد PBL و آتش نشانی بالاترین میزان را داشت که میانه آنها به ترتیب مقادیر ۰/۷۱ و ۰/۲۹ بدست آمد (جدول ۴).

با توجه به اینکه نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف غیر نرمال بودن داده ها را نشان داد لذا برای تحلیل داده ها، آزمون کروسکال والیس استفاده شد. همان گونه که در جدول ۵، مشاهده می شود، نتایج این آزمون نشان داد در سطح اطمینان ۹۵ درصد، میان واحدها از نظر غلظت آلاینده، میزان مواجهه و ریسک های سلامتی استاتین تفاوت معناداری وجود دارد ($p < 0.05$).

و کمترین میانه مربوط به واحد خشک کن با ۰۰۱۲. $(kg-day)^{-1}$ mg/۰ بود. نتایج نشان داد پرسنل واحد آتش نشانی بیشترین میزان مواجهه با استایرن را بعد از پرسنل واحد PBL، داشتند. میانه کلی برای CDI، TWA، ELCR و HQ به ترتیب شامل مقادیر ۰/۵۷، ۰/۳۵، ۰/۰۰۰۲، ۰/۰۵۵ می باشد.

ریسک سرطان زایی

مطابق آنچه که در جدول ۴، مشاهده می شود. پیش بینی ریسک سرطان استاتین برای واحد PBL (۰/۰۰۰۲۳) و آتش نشانی (۰/۰۰۰۱۳)، بیشتر از سایر واحد ها بود . در حالی که کمترین پیش بینی برای واحد درایر بود. در کل همان گونه که در نمودار ۱، مشاهده می شود، براساس طبقه بندی سازمان WHO (قابل مشاهده در جدول ۱)، پیش بینی می شود، در صورت مواجهه ۳۰ ساله با استاتین، در ۲۲ درصد از موارد، " سرطان زای، قطعی،" وجود داشته

جدول ۴. میزان غلظت آلاینده، مواجهه تنفسی، ریسک های سلامتی استایرن

^d HQ		^c ELCR		^b CDI	^a TWA	
سطح ریسک	میانۀ (IQR)	سطح ریسک	میانۀ (IQR)	میانۀ (IQR) $mg.(kg - day)^{-1}$	میانۀ (IQR) $mg.m^{-3}$	
بهداشتی		سرطان				
ق.ق*	(۰/۰۹) ۰/۰۰۴	غ.ق.ق*	۰/۰۰۰۰۱۵ (۰/۰۰۰۰۳)	(۰/۰۰۵) ۰/۰۰۲	(۰/۰۴۲) ۰/۰۲۷	۳۱۰
ق.ق	(۰/۰۰۲) ۰/۰۰۴۸	غ.ق.ق	۰/۰۰۰۰۳۱ (۰/۰۰۰۰۱)	(۰/۰۰۱) ۰/۰۰۳۸	(۰/۰۱۱) ۱/۰۳۳	بسته بندی
ق.ق	(۰/۰۱۴) ۰/۰۱۱	غ.ق.ق	۰/۰۰۰۰۳۸ (۰/۰۰۰۰۵)	(۰/۰۰۹) ۰/۰۰۷	(۲/۴۶) ۲/۱۸	ترکیب مواد
ق.ق	۰/۰۰۰۲۳ (۰/۰۰۰۲)	ق.ق	۰/۰۰۰۰۰۲۲ (۰/۰۰۰۰۰۱)	(۰/۰۰۰۲) ۰/۰۰۱۲	(۴/۵۶) ۲/۳۶	خشک کن
ق.ق	(۱/۷۲) ۰/۰۷۱	غ.ق.ق	۰/۰۰۰۰۲۵ (۰/۰۰۰۰۲)	(۰/۰۳۲) ۰/۰۴۴	(۲/۳۱) ۰/۰۵۰	^f PBL
ق.ق	(۰/۰۴۹) ۰/۰۱۶	غ.ق.ق	۰/۰۰۰۰۰۷۸ (۰/۰۰۰۰۱)	(۰/۰۲۹) ۰/۰۱۱	(۰/۰۵۴) ۰/۰۲۹	پلیمریزاسیون
ق.ق	(۰/۰۶۷) ۰/۰۲۹	غ.ق.ق	۰/۰۰۰۰۱۲ (۰/۰۰۰۰۱)	(۰/۰۴۲) ۰/۰۲۱	(۶/۱۳) ۵/۵۴	آتش نشانی
ق.ق	(۰/۰۳۵) ۰/۰۰۸	غ.ق.ق	۰/۰۰۰۰۰۳ (۰/۰۰۰۰۱)	(۰/۰۳۵) ۰/۰۰۵	(۰/۰۶۹) ۰/۰۰۳۵	آزمایشگاه
ق.ق	(۰/۰۱۱) ۰/۰۰۵۸	غ.ق.ق	۰/۰۰۰۰۰۲۹ (۰/۰۰۰۰۰۲)	(۰/۰۰۷) ۰/۰۰۵۱	(۴/۳۶) ۱/۱۱۳	تعمیرات
ق.ق	(۰/۰۲۷) ۰/۰۰۵۵	غ.ق.ق	۰/۰۰۰۰۰۲ (۰/۰۰۰۰۰۹)	(۰/۰۱۶) ۰/۰۰۳۵	(۲/۷) ۰/۰۵۷	کل

*غ.ق.ق = غیر قابل قبول ق.ق = قابل قبول

a - Time weighted average

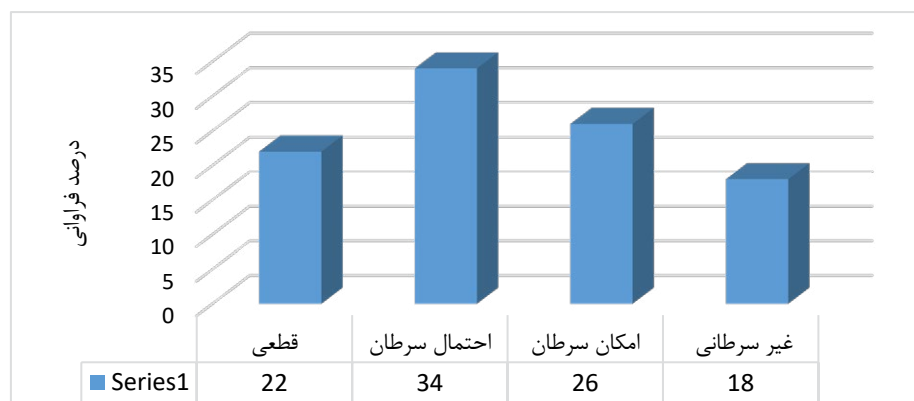
b - Chronic daily intake

c - Excess Lifetime Cancer Risk

d - Hazard quotient

e- Interquartile range

f -polybutadiene latex unit

نمودار ۱. درجه بندی میزان سرطان زایی استایرن در صنعت مورد مطالعه براساس توصیه WHO

نظر غلظت آلاینده، میزان مواجهه و ریسک سرطان زایی مشاهده شد ($p < 0.05$). در خصوص همه متغیر های ذکر شده در جدول ۵، تفاوت معناداری بین واحد خشک کن با واحد های آتش نشانی و آزمایشگاه و تعمیرات بدست آمد ($p < 0.05$).

غلظت، میزان مواجهه، ریسک سرطانی و غیر سرطانی استایرن در واحد PBL تفاوت معناداری با واحدهای ۳۱۰، بسته بندی، تعمیرات، واحد ترکیب مواد و واحد خشک کن داشت ($p < 0.05$). همچنین بین واحد ۳۱۰ در مقایسه با واحد های آتش نشانی و آزمایشگاه تفاوت معناداری از

جدول ۵. بررسی تفاوت آماری میانگین غلظت آلاینده، مواجهه تنفسی، ریسک های سلامتی استایرن در بین بخش های مختلف

غلظت آلاینده	غلظت مورد مواجهه	ریسک سرطان زایی	ریسک غیر سرطانی	P-value
۰/۰۴۸	۰/۰۰۹	۰/۰۰۹	۰/۰۰۹	

بحث

در این مطالعه ریسک سلامتی ۵۰ نفر از کارکنانی که در بخش های مختلف یک پتروشیمی تولید کننده اکرونیتریل- بوتادی ان- استایرن (ABS)، با استایرن مواجهه داشتند، بررسی شد. نتایج بررسی ها بیان کننده ریسک سرطان زایی غیر قابل قبول برای تمامی واحدها، بجز واحد خشک کن است اما ریسک غیر سرطانی برای تمام واحدها در حد قابل قبول بود. هم چنین برای این پتروشیمی ریسک کلی سرطان زایی ۸۲ درصد پیش بینی شد.

در این مطالعه میانه کلی برای CDI، ELCR به ترتیب شامل مقادیر ۰/۰۳۵، ۰/۰۰۰۰۲ بدست آمد که نشان دهنده سرطان زایی محتمل استایرن برای کارکنان پتروشیمی مورد مطالعه می باشد. رودر و برتک نیز در سال ۲۰۱۷ در مطالعه خود در مورد ارزیابی بروز سرطان در کارگران کشتی سازی در معرض مواجهه با استایرن، مدارکی دال بر بروز سرطان در اثر مواجهه با استایرن را بدست آوردند. این موضوع از آن جهت قابل توجه بود که هنوز این کارگران به سن میان سالی (۶۵ سالگی) که برای سرطان در آمریکا شایع است نرسیده بودند (۱۹). در سال ۲۰۱۸ نیز یک مطالعه متا آنالیز در خصوص میزان مرگ و میر ناشی از سرطان در بین کارگران صنایع تزریق پلاستیک که در معرض مواجهه با استایرن بودند، توسط لومیس^{۱۶} و همکارانش انجام گرفت. نتایج این مطالعه نشان داد، سرطان مری ارتباط معناداری با مواجهه با بخارات استایرن چه بصورت میانگین و چه بصورت تجمعی داشت. بین سرطان پانکراس و مواجهه با متوسط استایرن نیز ارتباط معنادار مشاهده شد (۳۷). نتایج این مطالعه نشان داد که علی رغم نزدیک بودن دو واحد PBL و خشک کن، مواجهه تنفسی با استایرن

در واحد PBL بیشترین میزان و در واحد خشک کن کمترین میزان را داشت. لذا دلیل اختلاف زیاد در میزان مواجهه با استایرن در این دو واحد را میتوان ناشی از دو عامل دانست: PBL یک ساختمان سه طبقه با تهویه طبیعی (در و پنجره) بود که این نوع تهویه کارایی ضعیفی دارد، در حالی که واحد درایر در محیطی باز قرار گرفته بود. دلیل دوم می تواند این موضوع باشد که به واسطه نوع پروسه کاری نیاز به حضور فرد در محوطه درایر خیلی کمتر از مدت زمانی بود که فرد باید در PBL سپری میکرد. پرسنل آتش نشانی نیز به دلیل سرکشی مداوم به واحدها و نیز به دلیل قرار گیری واحد آتش نشانی در کنار واحد PBL متوسط مواجهه بالایی با استایرن را داشتند.

در مطالعه حاضر ۲۲ درصد از کارگران در معرض ریسک قطعی سرطان زایی قرار داشتند در صورتی که محمدیان و همکاران در مطالعه خود در صنعت الکترونیک که در سال ۲۰۱۹ انجام دادند، ریسک سرطان زایی ناشی از مواجهه با استایرن را برای تمامی کارگران قطعی بدست آوردند (۳۸). تفاوت در سرطان زایی قطعی استایرن بین مطالعه محمدیان و مطالعه حاضر می تواند ناشی از میانگین بالای غلظت استایرن اندازه گیری شده در صنعت الکترونیک با مقدار $79/61 \text{ mg.m}^{-3}$ نسبت به غلظت پایین استایرن اندازه گیری شده مطالعه حاضر ($0/57 \text{ mg.m}^{-3}$) باشد.

نتایج ارزیابی ریسک بهداشتی با مقدار ۰/۰۵۵ سطح قابل قبولی را برای مواجهه شغلی با استایرن در پتروشیمی مورد مطالعه ارائه داد. این نتیجه با مقادیر بدست آمده از برخی مطالعات پیشین تفاوت هایی را دارد. به عنوان نمونه کومینگ و همکارانش، به منظور مطالعه پیامد های بهداشتی مرتبط با استایرن در کارخانه ساخت

دانست. در این راستا باید اظهار کرد که این مطالعه صرفاً درجاتی از اختلالات سلامتی ناشی از مواجهه کارگران با غلظت های محاسبه شده استاتیرن را پیش بینی می کند ولی با توجه به وجود سایر مواد شیمیایی در محیط این اختلالات می تواند شدیدتر نیز باشد که این امر نیاز به مطالعات بیشتری در آینده را می طلبد.

نتیجه گیری

نتیجه کلی این مطالعه نشان میدهد که ریسک سرطان زایی و ریسک غیر سرطان زایی استاتیرن در برخی از بخش های پتروشیمی مورد مطالعه بویژه در بخش PBL، بالاتر از حدود اعلام شده از سوی سازمان EPA بود. همچنین ۲۲ درصد پرسنل مورد مطالعه این صنعت شامل میزان سرطان زایی قطعی می شدند که از سوی سازمان WHO ارائه شده بود. لذا جهت بهبود شرایط کاری یکی از بارزترین اقدامات برای کاهش مواجهه با بخارات استاتیرن، استفاده از تهویه مصنوعی به صورت موضعی در نقاط خاص از جمله محل خروج ماده مذاب از دستگاه میکسر با توان مکش مناسب می باشد.

تشکر و قدردانی

این پژوهش نتیجه بخشی از پایان نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول، وحید احمدی مشیران به کد اخلاق IR.TUMS.SPH.REC.1398.023 می باشد که با حمایت مالی دانشگاه علوم پزشکی تهران انجام گردیده است. لذا نویسندگان تشکر و قدردانی خود را از دانشگاه علوم پزشکی تهران اعلام می دارند.

لوازم پلاستیکی، ، ارتباط بین متابولیت های استاتیرن در ادرار کارگران و میزان مواجهه با استاتیرن را بررسی کردند. میانگین مواجهه با استاتیرن ۵۳/۶ میلی گرم بر گرم کراتینین بدست آمد. نتایج مطالعه اثرات بینایی و تنفسی استاتیرن بر سلامتی کارکنان را نشان داد (۱۴). این موضوع میتواند ناشی از غلظت بالای استاتیرن مواجهه یافته در مطالعات آنها باشد. در حالی که در مطالعه حاضر متوسط غلظت استاتیرن پایین تر از حدود توصیه شده توسط سازمان های مرتبط بود که برای اثرات بهداشتی سطح قابل قبولی را نتیجه داد.

این مطالعه تاثیرات دما و سرعت وزش باد و تغییرات فصلی در محاسبات لحاظ نکرده است و به صورت مقطعی در یک برش زمانی خاص انجام شده است. لذا قابلیت تعمیم برای مواجهه سالیانه با احتیاط باید صورت بگیرد. همچنین بحث سلامتی کارگران (مانند مشکلات ریوی و کبدی که طبق مطالعات اشاره شده رابطه مستقیم با مواجهه با استاتیرن دارند) و سابقه کاری افراد در مشاغل قبلی، در نظر گرفته نشده است. از نقاط قوت این مطالعه می توان به تعداد بالای نمونه های جمع آوری شده (۱۵۰ نمونه) در یک صنعت خاص را نام برد. چرا که تعدا بالای نمونه ها طبیعتاً باعث کاهش خطای محاسباتی و نزدیک بودن نتایج بررسی ها به مقادیر واقعی می باشد. ذکر این نکته ضروری است که در هیچ محیطی به ویژه محیط های صنعتی که دارای چندین نوع ترکیبات شیمیایی مختلف میباشد، نمی توان پیش بینی ها در مورد اختلالات سلامتی را ناشی از مواجهه با یک ماده خاص

REFERENCES

- 1- Jafari MJ, Khajevandi AA, Najarkola SA, Yekaninejad MS, Pourhoseingholi MA, Omid L, Kalantary S. Association of sick building syndrome with indoor air parameters. Tanaffos. 2015;14(1):55.
- 2- Golbabaie F, Mahdizade M, Gheasedin M, Mohajer K, Eskandari D. Risk assessment of weldersexposure to total fume in an automobile industry. Health Safety Work. 2012;1(1):9-18.

- 3- Dehghani F, Golbabaie F, Abolfazl Zakerian S, Omid F, Mansournia MA. Health risk assessment of exposure to volatile organic compounds (BTEX) in a painting unit of an automotive industry. Health and Safety at Work. 2018 Apr 15;8(1):55-64.
- 4- Hu R, Liu G, Zhang H, Xue H, Wang X. Levels, characteristics and health risk assessment of VOCs in different functional zones of Hefei. Ecotoxicology and environmental safety. 2018 Sep 30;160:301-7.

- 5- Heydari M, Omidvari M, Fam IM. Presenting of a material exposure health risk assessment model in Oil and Gas Industries (case study: Pars Economic and Energy Region). *Health and Safety at Work*. 2014 Feb 15;3(4):11-22.
- 6- Beheshti MH, FirooziChahak A, AlinaghiLangari AA, Rostami S. Semi-quantitative risk assessment of health exposure to hazardous chemical agents in a petrochemical plant. *Journal of Occupational Health and Epidemiology*. 2015;4(1):1-8.
- 7- Beigzadeh Z, Pourhassan B, Golbabaei F. Occupational exposure to wood dust and risk of nasopharyngeal cancer: A systematic review and meta-analysis. *Environmental research*. 2019 Apr 1;171:170-6.
- 8- Ranjbarian M, Dehghani A, Kalantari S. The prevalence of pulmonary functional impairments workers induced by occupational exposure to Formaldehyde in a resin factory. *Journal of Health in the Field*.;1(4).
- 9- Zarei F, R Azari M, Salehpour S, Khodakarim S, Kalantary S, Tavakol E. Exposure assessment of core making workers to respirable crystalline silica dust. *Health and Safety at Work*. 2017 Apr 15;7(1):1-8.
- 10- Ahmadizadeh M, Pol T, Boazar M. Effect of Vitamin C on Styrene Induced Respiratory Toxicity. *International Journal of Occupational Hygiene*. 2011;76-80.
- 11- Marczynski B, Peel M, Baur X. New aspects in genotoxic risk assessment of styrene exposure—a working hypothesis. *Medical hypotheses*. 2000 Apr 1;54(4):619-23.
- 12- Kim KW. Effects of styrene-metabolizing enzyme polymorphisms and lifestyle behaviors on blood styrene and urinary metabolite levels in workers chronically exposed to styrene. *Toxicological research*. 2015 Dec 1;31(4):355-61.
- 13- Filser JG, Gelbke HP. An evaluation of concentrations of styrene-7, 8-oxide in rats and humans resulting from exposure to styrene or styrene-7, 8-oxide and potential genotoxicity. *Toxicology letters*. 2016 Apr 15;247:11-28.
- 14- McCague AB, Cox-Ganser JM, Harney JM, Alwis KU, Blount BC, Cummings KJ, Edwards N, Kreiss K. Styrene-associated health outcomes at a windblade manufacturing plant. *American journal of industrial medicine*. 2015 Nov;58(11):1150-9.
- 15- Aminian O, Rafeemanesh E, Sharifian A, Abbasi M. Study of the Liver Function in a Plastic Processing Industry Workers Exposed to Styrene in 1382 (2003). *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*. 2004;3(3):165-71.
- 16- Nett RJ, Cox-Ganser JM, Hubbs AF, Ruder AM, Cummings KJ, Huang YC, Kreiss K. Non-malignant respiratory disease among workers in industries using styrene—A review of the evidence. *American journal of industrial medicine*. 2017 Feb;60(2):163-80.
- 17- Mohamadyan M, Moosazadeh M, Borji A, Khanjani N, Moghadam SR. Occupational exposure to styrene and its relation with urine mandelic acid, in plastic injection workers. *Environmental monitoring and assessment*. 2019 Feb 1;191(2):62.
- 18- The Office of Environmental Health Hazard Assessment (OEHHA) 2109 [on line]; Available from: <https://oehha.ca.gov/proposition-65/crn/styrene-listed-effective-april-22-2016-known-state-california-cause-cancer>.
- 19- Ruder AM, Bertke SJ. Cancer incidence among boat-building workers exposed to styrene. *American journal of industrial medicine*. 2017 Jul;60(7):651-7.
- 20- He Z, Li G, Chen J, Huang Y, An T, Zhang C. Pollution characteristics and health risk assessment of volatile organic compounds emitted from different plastic solid waste recycling workshops. *Environment international*. 2015 Apr 1;77:85-94.
- 21- Jahangiri M, Parsarad M. Health risk assessment of harmful chemicals: case study in a petrochemical industry. *Iran occupational health*. 2010;7(4):18-24.
- 22- Jahani A. Sycamore failure hazard classification model (SFHCM): an environmental decision support system (EDSS) in urban green spaces. *International journal of environmental science and technology*. 2019 Feb 4;16(2):955-64.
- 23- National Research Council. Review of EPA's integrated risk information system (IRIS) process. National Academies Press; 2014 Jun 25.
- 24- Sahranavard Y, Zare S, Kalantary S, Omidi L, Karami MJJoOHE. Determining Benzene, Toluene, Ethylbenzene and Xylenes (BTEX) Concentrations in the Hydrometallurgical Environment of Sarcheshmeh Copper Complex. 2016;2(4):9-13.
- 25- JAFARI M, LAJEVARDI S, MOHAMMAD-FAM IR. Semi quantitative risk assessment of a hydrogen production unit. *International Journal of Occupational Hygiene*. 2013;5(3):101-8.

- 26- Zhang Z, Yan X, Gao F, Thai P, Wang H, Chen D, Zhou L, Gong D, Li Q, Morawska L, Wang B. Emission and health risk assessment of volatile organic compounds in various processes of a petroleum refinery in the Pearl River Delta, China. *Environmental Pollution*. 2018 Jul 1;238:452-61.
- 27- Delikhoon M, Fazlzadeh M, Sorooshian A, Baghani AN, Golaki M, Ashournejad Q, Barkhordari A. Characteristics and health effects of formaldehyde and acetaldehyde in an urban area in Iran. *Environmental pollution*. 2018 Nov 1;242:938-51.
- 28- Du Z, Mo J, Zhang Y. Risk assessment of population inhalation exposure to volatile organic compounds and carbonyls in urban China. *Environment international*. 2014 Dec 1;73:33-45.
- 29- Sweeney LM, Sheets BA, Tomljanovic C, Groseclose RD. Industrial health risk assessment for routine workers in a military paint shop. *Human and Ecological Risk Assessment*. 2000 Jun 1;6(4):643-70.
- 30- Risk Assessment Guidance for Superfund (RAGS): Part A. 2019 [on line]. Available from <https://www.epa.gov/risk/risk-assessment-guidance-superfund-rags-part>.
- 31- Omid F, Fallahzadeh RA, Dehghani F, Harati B, Barati Chamgordani S, Gharibi V. Carcinogenic and non-carcinogenic risk assessment of exposure to volatile organic compounds (BTEX) using Monte-Carlo simulation technique in a steel industry. *Health and Safety at Work*. 2018 Sep 10;8(3):299-308.
- 32- Exposure Assessment Tools by Approaches - Indirect Estimation (Scenario Evaluation); 2019 [on line]. Available from www.epa.gov/expobox/exposure-assessment-tools-approaches-indirect-estimation-scenario-evaluation#factors.
- 33- Risk Assessment Guidance for Superfund Volume I: Human Health Evaluation Manual. 2019 [on line]. Available from <https://www.epa.gov/risk/risk-assessment-guidance-superfund-rags-part-f>. 2009.
- 34- Life expectancy at birth m/f (years, 2016) 2019 [on line]; Available from www.who.int/countries/irn/en/
- 35- Persad AS, Cooper GS. Use of epidemiologic data in Integrated Risk Information System (IRIS) assessments. *Toxicology and applied pharmacology*. 2008 Nov 15;233(1):137-45.
- 36- United States Environmental Protection Agency. Styrene CASRN 100-42-5. 2019 [on line]. Available from https://cfpub.epa.gov/ncea/iris_drafts/recordisplay.cfm?deid=74270.
- 37- Loomis D, Guha N, Kogevinas M, Fontana V, Gennaro V, Kolstad HA, McElvenny DM, Sallmén M, Saracci R. Cancer mortality in an international cohort of reinforced plastics workers exposed to styrene: a reanalysis. *Occupational and environmental medicine*. 2019 Mar 1;76(3):157-62.
- 38- Mohammadyan M, Moosazadeh M, Borji A, Khanjani N, Moghadam SR, Moghadam AM. Health risk assessment of occupational exposure to styrene in Neyshabur electronic industries. *Environmental Science and Pollution Research*. 2019 Apr 1;26(12):11920-7